

Δὲ χάνομαι στὰ Τάρταρα..... *Κωστή Παλαμά*

(25 Μαρτίου)

Θά ἔπρεπε νά γυρίση κανεὶς πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ τοῦ ξαναγεννημοῦ. Νά γυρίση ὡς τὴν ὥρα πού ἀπλώθηκε βαριά σφοδρὰ στὸ "Ἔθνος μας" ὡς τὴς 29 Μαΐου τοῦ 1453. Τότε πού φάνηκε πὺς ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἐκλείνει ὀριστικὰ μ' ἕνα αἱματοβαμένο ἡλιο-βασίλειμα. Τότε πού ὁ Ἑλληνισμὸς λύγισε πιά, ἀφοῦ γιὰ χίλια χρόνια ἀνάγκαζε τὰ ἀδιάκοπα κύματα τῶν ἐχθρῶν νά συντρίβουν τὴν ὀρμὴ τους ἀπάνω στὰ ἡρωικὰ στήθη του. Θά βλέπαμε τότε καθαρὰ πὺς ροδοχάραζε αὐτὴ ἡ μέρα.

Ὁ λαὸς πού εἶχε χαρίσει σὲ δλους τὸ γαλήνιο φῶς τῆς ὑψηλῆς σκέψης καὶ τὴν εὐεργετικὴ πνοὴ τοῦ Ἰστανικοῦ, ὁ λαὸς πού εἶχε σταθῆ σὸν ἀσπίδα πάντα γιὰ νά προστατέψῃ τὰ ἀκριβὰ τούτα θῶρα, κάθε φορά πού κινδύνευαν, βρέθηκε ἔρημος ἀπὸ φίλους, ὀλόμονος τὴν ὥρα πού τὸν ἐξῶσε ὁ μέγας κίνδυνος. Ρημαγμένος ἀπὸ τὸ χιλιόχρονο ἀγῶνα, θυτισμένος μὲ πόνου στὴ μόνωσή του ἔγειρε μὲ ὑποταγή. Ὅλοι πίστεψαν πὺς εἶχε πολὺ γεράσει, πὺς πιά ἤρθε ἡ ὥρα του νά πεθάνῃ.

Τότε ὅμως, τὴν ἴδια ὥρα τοῦ μεγάλου χαμοῦ, ἔγινε τὸ θαῦμα. Αὐτὸ τὸ αἰώνιο ἑλληνικὸ θαῦμα, πού μπορεῖ νά βρισκῆ κάθε φορά κι ἄλλη ἔκφραση, μὰ πού ξεπηδᾷ πάντα ἀπὸ τὴν ἴδια ἀστείρευτὴ πηγὴ: ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ.

Μέσα ἀπὸ τὰ ἐρείπια πού σφαιρώστηκαν παντοῦ, μέσα ἀπὸ τὴς ἐξφλόγες πού ἀναψαν γύρω, σὰ χυτὴ φωτεινὴ λαμπάδα, ὀρθώθηκε ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ. Πιερίφανη παραμερίζει τὸν πόνου πού τὴ ζώνει καὶ ρίχνει τὴ ματιὰ τῆς πίσω, μακριὰ στὰ περασμένα. Ἐκεῖ ξανοίγει ἕναν κόσμου, πού ἀπὸ καιρὸ τώρα φαινόταν πεθαμένος. Ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ ὅμως φτάνει ὡς αὐτόν, ὡς τὴς πρῶτες πλούσιες πηγές του, πού γιὰ αἰῶνες πότισαν τὸν κόσμου ὄλο, καὶ τότε, δυναμωμένη ἀπὸ τὸ ἐξαίσιου θέαμα πού εἶχε ἀντικρίσει, κοιτᾷζει μπροστὰ, πέρα μακριὰ, στὰ μελλούμενα. Ὁλόδροση ἀνθίζει μέσα τῆς ἡ πίστη, πού μὲ τὴ ζωοδότρα πνοὴ τῆς ἀνασταίνει τὸν κόσμου τὸν παλιὸ καὶ τὸν σφιχτοδένει μ' ἕναν κόσμου μελλούμενο, πού τὸν ὀραματίζεται καὶ τὸν πλάθει μὲ ὑπομονή.

Μακάριος κάθε λαὸς πού στὴς κρίσιμες ὥρες τῆς ἱστορικῆς ζωῆς του βρίσκει τὴ δύναμη νά ὑψωθῆ πάνω ἀπὸ τὴς δοκιμασίες του καὶ πού ἀναμετρώντας τὰ περασμένα μπορεῖ νά πάρῃ δύναμη ἀπ' αὐτὰ καὶ νά ριζῆ μὲ ἀγνή

λαχτάρῃ τὴ ματιὰ του στὰ μελλούμενα. Μακάριος κάθε λαὸς, πού στὴς ὥρες τῶν μεγάλων καταστροφῶν νιώθει μέσα του νά ζωντανεύῃ ἡ ἱστορικὴ του συνείδηση καὶ νά ξυπνᾷ στὰ βῆθη του μιὰ ἱερὴ κι ἀκατάλυτὴ πίστη. Ὁ λαὸς αὐτὸς δὲ θά γνωρίσῃ ποτὲ τὸ θάνατο, θαῖ δυστυχία κι ἀν τοῦ μέλλεται νά περάσῃ.

•••

Ἄμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς Πόλης ἀνθισαν σὲ κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ οἱ θρύλοι καὶ οἱ παραδόσεις πού εἶχαν τὴς ρίζες τους στὴ σωτήρια πίστη, πὺς τὸ Γένος τὸ ἑλληνικὸ δὲν τὸ ἀγγίζει ὁ θάνατος.

Ἄνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς θρύλους ξεχωριστὴ θέση ἔχει τὸ γνωστὸ σ' ὄλους μας δημοτικὸ τραγούδι «Τῆς Ἁγία - Σοφίας», πού πλάστηκε ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὸ σκλαβωμό.

Σημαίνει ὁ Θεός, σημαίνει ἡ γῆς, σημαίνουν τὰ ἐπουράνια, σημαίνει κι ἡ ἁγία - Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι, μὲ τετρακόσια σήμαντρα κι ἐξηνταδουὸ καμπάνες, κάθε καμπάνα καὶ παπάς, κάθε παπάς καὶ διάκος. Ψάλλει ζερβὰ ὁ βασιλιάς, δεξιὰ ὁ πατριάρχης, κι ἀπ' τὴν πολλὴ τὴν ψαλμουδιὰ ἐσειόντανε οἱ κολόνες. Νά μπουνε στὸ χερουδικὸ καὶ νά ἔβγῃ ὁ βασιλέας, φωνὴ τοὺς ἤρθε ἐξ οὐρανοῦ κι ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα: «Πάψετε τὸ χερουδικὸ κι ὄς χαμηλώσουν τ' ἄγια, παπάδες πάρτε τὰ γιερά, καὶ σεῖς κερία σθητήτε, γιατί εἶναι θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλη νά τουρκέψῃ. Μὴν στείλτε λόγου στὴ Φρογκιὰ, νά ἔρτουνε τριὰ καρδύρια τὸ ἄνα νά πάρῃ τὸ σταυρὸ καὶ τ' ἄλλο τὸ βαγγέλιο, τὸ τρίτο, τὸ καλύτερο, τὴν ἄγια τράπεζά μας, μὴ μᾶς τὴν πάρουν τὰ σκυλιὰ καὶ μᾶς τὴν μαγαρίσουν». Ἡ Δέσποινα ταράχτηκε, κι ἐδάκρυσαν οἱ εἰκόνας. «Σώπασε, κυρὰ Δέσποινα, καὶ μὴ πολυδακρύζης, πάλι μὲ χρόνους, μὲ καιροὺς, πάλι δικὰ σας εἶναι».

Μὲ τί καταπληχτικὴ διαίσθηση νιώθει ὁ λαὸς μας πὺς ἡ ἐκκλησία θά γίνῃ πιά τὸ κέντρο τῆς ἑθνικῆς ζωῆς. Στὴν ἁγία - Σοφία, στὴν πιὸ λαμπρὴ ἐκκλησία τῆς ἑλληνικῆς Χριστιανοσύνης, γίνεται τὸ μέγα μυστήριου: Ἡ θλιθερὴ προφητεία γιὰ τὴν καταστροφή, ἡ ἐγκαρτέρηση μπροστὰ στὴν ἀναπόφευγὴ πιά σφοδρὰ καὶ μαζί τὸ χαρούμενο μῆνυμα, σταλμένο ἀπὸ τὰ καθαρὰ βῆθη τῆς

Ἑλληνικῆς ψυχῆς: «Πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι
δικά σας εἶναι».

Τὸ τραγούδι αὐτὸ ἦταν τὸ φωτεινὸ σημάδι πᾶς ἡ
Ἑλλάδα εἶχε σώσει τὴ λευτεριά της μέσα στὶς ψυχές,
ἦταν ὁ εὐλογημένος σπόρος γιὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Μέσα στὰ τετρακόσια χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν τίποτα
δὲν ἄλλαξε οὐσιαστικά. Τὸ Γένος κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη
τῆς ἐκκλησίας ὑπομένει με ἐγκαρτέρηση θρεμμένο με
τὴν ἁγία πίστη του, ποὺ ἀκούραστη ζῆ σὲ κάθε ἑλλη-
λική καρδιά. Πιστεύει, περιμένει κι ἐτοιμάζεται. Κι ὅταν

ἔρθε ἡ ὥρα, οἱ ἐκκλησίες ἐγίναν ἥρωικά ὀρμητήρια καὶ
τάφοι ἀθάνατων νεκρῶν, ἡ ἐγκαρτέρηση ἀθάσταχη
ὀρμὴ, ἡ ἁγία πίστη πράξη ζωοδότρα.

Εὐλογημένες οἱ ψυχές τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων
ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τους γιὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὸ Γένος.

Καὶ τρεῖς φορές εὐλογημένη ἡ ἀθόλωτη Ἑλληνικὴ
Ψυχὴ, ποὺ μέσα στοὺς τέσσερις αἰῶνες κράτησε ἀναφτὸ
τὸ φῶς της καὶ χάρισε στὴν πατρίδα μας τὴ λευτεριά.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΖΩΡΤΖΑΚΗ